زموږ ملي تياتر او لوړې ژورې يې

ليکونکي : عبدالوکيل سوله مل شينواري

هسي خو د ډرامې ريښه لکه دنورو هيوادونو په شان په افغانستان کې هم لرغونو زمانو ته رسي ، خو دعصري او نني تياتر درواجولو لپاره دلارې جوړول دآمير شير علي خان په واکمنۍ پيليږي ،دی هغه لومړنی ټولواك دی،چې خپل دربارته دټوکيانو او مسخره چيانو له لارې ډرامه ننباسي ، له دې وروسته ورو ، ورو له درباره بهر دعصري ډرامې او تياتر لپاره هم ځينې تياتر ته ورته هڅې په کار اچول کيږي .

له درباره وتلي ځينې مبتدي ټوکيان او مسخره چيان دخپلو کاليو په بدلولو او دځينو ځناورو دڅيرو په اغوستلو تر ډيره زموږ دولس بنډارونه تاوده ساتي .

ددې ټوکيانو لومړنۍ هڅې په (۱۲۸۵) هـ ل کې څه زور اخلي د دوي له ټولو مشهوره ډله د ((ساييين))ټوکيان چې مشري يې د(برات قناد) په غاړه وه ، په ډيره لنډه موده کې په کابل کې خورا مشهوريږي .

په برات قناد پسې دويم سړی چې اولسي تياتر ته دغوره چوپړه برخمن دی (جبار رنګمال) نوميږي .

جبار رنګمال دهغه زمان ټوکې او لوبغاړی دی چې دوخت دمسخره چيانو او ټوکيانو فعاليت د اداري او نظم لاندي راولي ، دهمده تدبر او نوښت دی ،چې دنني تياتر دوجود زړی شينډل کيږي .

طالع همګان هغه لومړنۍ ډرامه ده،چې دده په لارښوونه په کابل کې ښوول کيږي ، دغه لوبغاړی چې کله دخپلو ننداارو ښه هر کلی ويني ، دستي په لاهورۍ دروازه کې يو سرای اجاره کوي او په ګڼو ننداارو دکابليانو پاملرنه ځانته راواړوي .

پيريان ، ديوان او دپخوانيو شاهانو ځيني روايات اونکلونه يې دډرامو مضمون جوړوي ، دمرحوم بريښنا له قوله : ((سلطان محمود او څلورغله))، دده ترټولومشهوره ننداره ده.

ددې سره سره چې برات قناد او له ده لږ وروسته جبار رنګمال دعصري ډرامې په لور لومړني ګامونه پورته کوي .خو دافغاني معاصر تياتر اصل بنسټ له استقلال وروسته دافغانستان دمدبر او مترقي ټولواك امان الله خان په لارښوونه كيښودل كيږي .

دهمدغه مدبر پاچا په لارښوونه په (۱۳۰۱) هـ ل کې دلومړي ځل لپاره په پغمان کې دتياتر د يوې عصري ودانۍ کار پيل او په ۱۳۰۲ هـ ل کې پاي ته رسيږي دامان افغان داخبار له مخې ((خوب او ويښتيا)) يې لومړنۍ ننداره ده خو دځينو نورو پوهانو له نظره د ((داندلس فتح او سقوط)) يې لومړنۍ ډرامه ګڼله کيږي .

له دې ډرامې وروسته په وار سره د ((دتل محاربه)) چې ښځينه رول يې ديوې انګريزې ميرمنې په غاړه و . ((اجباري واده)) ،((اخلاقي خبرې))،((بي تربيه هلك)) ،((هغه زلمي چې اروپا ته ځي)) او ځينې نورې .... په دغې ودانۍ کې ننداري ته وړاندې کيږي . ددغو ډرامو ځينې لکه : داندلس فتحه او سقوط او <u>استقلال</u> په هرات کې هم ډرامې کيږي .

هرات دافغانستان هغه يواځينى ولايت دی چې دپغمان تياتر سره سم يې په کار پيل کړی دی ، او ددغه تياتر په څير ګڼې لنډې او اوږدې ډرامې : ((پخوانۍ او اوسنۍ زده کړه)) ، ((دپخوانۍ او اوسنۍ زده کړې پايله)) او نورې يې دهرات دميرزاجان په باغ کې ننداري ته وړاندې کړي دي .

خو دامان الله خان دواکمنۍ په ړنګيدو دکابل اوهرات ټول ډرامه يز بنسټ لکه دافغانستان نور بنسټونه ړنګيږي او بيا ښه پوره ډيره موده دتياتر او ډرامې نوم څوك په خولې نه اخلي .

ايله څه کم دوه لسيزې وروسته چې مرحوم استاد سلجوقي دوخت د مطبوعاتو مستقل رئيس شي بيا دهنر دغې برخې ته پام رااړوي ، او په کال ۱۳۲۲ کې په کابل کې رسماً دپوهنې ننداره پرا نستل کيږي .

ددغه ستر او کلتور ي ګام په اوچتولو کې هريو <u>عبدالرشيد</u> لطيفي او استاد عبدالغفور بريښنا لويه برخه اخلي .

سره له دې چې په پوهنې ننداره کې ډرامې په څه ناڅه عصرې بڼه پيل کيږي خو داننداري دمعاصر تياتر د ډيرو ځانګړنو او مناسب مکانه بې برخې وې : تياترې ننداري تر ډيره وخته داستقلال ليسې د کنفرانسونو په تالار کې ننداري ته وړاندې کيږي .

دپوهنې ننداريْ لومړنۍ ننداره ((ميراث)) نوميده چې مرحوم عبدالرشيد لطيفي يې ليکوال او غوث الدين رسام يې لارښود دايرکتر و.

هغه ننداريْ چې د (۱۳۲۲) په موده کې په پوهنه ننداره کې ښوول شوې ليکوالان يې دا دي :د محمد عثمان صديقي ، ((عاطفه)) ،دمحمد ناصر غرغښت ((زوم)) دعبدالرحمن پژواك ((دکبابی شاگرد)) دعبدالرشيد لطيفي ((اوه رنګونه))، دعبدا لغفور بريښنا ((اشتباه)) دعبدالروؤف بينوا ((کار داهليت له مخي)).

عبدالرشيد جليا ، عبدالرحمن بينا، عبدالطيف نشاط ، ملك خيل ، غلام محمد شاکر ، محمد اکرم نقاش ، محمد يعقوب مسعود ، احمدضياء او استاد بيسد هغه لوبغاړي دي چې ددغو ډرامو اوننداړو په ښوولو کې دښه چوپړ وياړ ورپه برخه دی.

همغسې چې دکابل ديغمان تياتر سره سمدستي په هرات کې ډرامه يزې هڅې پيل مومې ،همداشان دکابل دپوهنې ننداری له جوړيدو دوه کلونه وروسته په هرات کې هم بيرته د د ډرامې عنعنه ژوندۍ او په غورځنګ راځی دهرات ننداری دفعاليتونو هڅې نه يواځې په هرات کې راايساريږی ، بلکې ډير ژر کابل ته هم راغزول کيږی .

په ۱۳۲۸ هـ ل کې له هراته دښاغلي محمد علي ذره په مشرۍ دلوبغاړو يوه ډله کابل ته راځي او په کابل کې ځينې ډرامې : ((پښيماني)) ،((خپلواکې)، د((دناموس قرباني)) ننداريْ ته وړاندې کوي .

په کابل کې ډرامه يز فعاليتونه ورو، ورو پراخيږي او له پوهنې ننداريْ څوکلونه وورسته نوريْ ننداريْ لکه : مرستون ننداريْ ۱۳۲۶ هـ ل ، ښاريْ ننداريْ ۱۳۲۷ هـ ل ، علم وجهل ۱۳۲۸، هـ ل ،يوه په بله پسې زموږدملي ډرامې په غنا کې برخه اخلي .

له هغې ورځې چې غلام محمد ((فرهاد)) دښاري ننداريْ امتياز د مطبوعاتو له مستقل رياست اخلي ، په کابل کې ټولې ننداريْ ((پوهنه ننداره)) ،((مرستون ننداره)) ، ((ښاريْ ننداره)) په خپل وار سره ښې حماسي او تاريخي ننداريْ دتياتر مينه والو ته وړاندې کوي.

((ميرويس خان)) ،((ابوعلي سينا)) او ځينې نړيوالې ډرامې ((ملنګ دپرانګ په څيره کې)) او يا د موليرتارتوف يې غوره بيلګې دي.

په ۱۳۳۴ هـ ل کې چې د ښځو دآواز په وړاندې لا ډير خنډونه نه وي ليري ، دښځو تيا تر بنسټ د ((بهار))تياتر په جوړولو کيښوول کيږي .

ددې تياتر لومړنۍ لوبغاړی ، دسارا ، ژيلا او عذرا په نومونو درې خوېندې دي ، چې څه موده وروسته يې مرستې ته نسرين ، نجيبه نوروتن او دينا هم وردانګی او له دغو خويندو سره يو ځای په ګډه ننداروکې برخه اخلي .

په ۱۳۳۴ هـ ل کې زموږ دملي ډرامې په بډاينه کې دوه لوي ګامونه پورته کيږي .

لومړی ګام دښاغلي محمدعلي رونق په وړانديز او نوښت دتياتر لپاره ديوې ودانۍ جوړول دي او بل په همدغه کال دتياتر د دوه کلن روزنيز کورس شروع ده ، چې دواړه په خپل وار زموږ دملي ډرامې په بشپړتيا يې بهير ښې اغيزې پريباسي .

دتياتر دلومړني کورس استاذانواو زموږ دملي فرهنګ دغو وتليو استازو محمد علي رونق ،استاد بريښنا ،عبدالغفور روان فرهادي ، ضيا قاريزاده ، فرخ آفندي او نورو زموږ دملي تياتر د ډيرو نامتو لوبغاړو : مشعل هنريار((اختر پيکر)) . درحيم سير ،ظاهرصديقي ، سرور خنجی)) په روزنه کې خورا پوره زيار ګاللي .

دافغانستان دملي تياتر په بشپړتيايې بهير کې ۱۳۳۶کال هم ځانګړی ځای لري . په همدغه کال کې انجنير علي رونق دنړيوالې ډرامې خورا غوره نمونې ژباړي اوبيايې د ډاير کت چارې هم په خپله غاړه اخلي ، هغه ډرامې چې دی يې په دې کال په ژباړلواو ډايرکت توانيږي : دفرانسې د نامتو ليکوال مولير : مظلوم ميره ، اجباري طبيب ، موسيو دو پروسوناك ډرامې دي.

په همدې کال زموږدملي ډرامې په تاريخ کې يو بل ښه ګام پورته کيږي ، او هغه د((زينب ننداره))رامنځته کيدل دي چې دوخت دميرمنوټولنې مشره ميرمن زينب سراج يې داجازې اوفعاليت امتياز اخلي ، سره له دې چې ددې ننداری ټول لوبغاړي ميرمنې وي ،خوننداری له يوې مخې سيد مقدس نګاه کښلي اوډايرکت کړي دي .

په ۱۳۳۷هـ ل کې دپوهنې ، ښاري ، ميرمن اومرستون ننداری ترڅنګ بله ننداره ((لښکر ننداره)) هم په کابل کې سر راټوکوي . ددې ننداری مسوول دهيواد ښه لوبغاړی او ډايرکتر وزير محمد نګهت چې دنورو ګڼو وتلو لوبغاړو ترخوا ګڼې ننداری دهيواد د وسله وال پوځ منسوبينو ته وړاندي کوي.

په دغو کلونو کې له يوې خواکه خورا نامتو بهرنۍ ډرامې ژباړې او ډرامې ته چمتو کيږي ، له بلې خواله دې يو کال ۱۳۳۸ وروسته زموږ دملي تياتر دغنا او نورو هيوادوالو د ډرامه يزو تجربو نه دګټې اخيستنې په موخه زموږ هيواد ته دپخواني شوروي اتحاد دوه تنه دتياتر ماهرين : شمس قياموف او محمدياروف چې لومړي يې دډرامو په ريژه کولو او دويم په موزيك ډايرکترۍ کې زموږ د ننداړو له کارکوونکوسره د دوي په چاروکې ښه پوره مرسته کوي راځې.

د دوي دواړو په لارښوونه په همدې کال (۱۳۳۸) هـ ل کې سمدستي دتوفيق الحکيم نامتو ډرامه((په زړه کې بنده ګولۍ)) چې ښاغلي لطيفي ژباړلې وې ،ننداړې ته وړاندي کيږۍ.

سره له دې چې په ۱۳۳۶- ۱۳۴۰ کې د ډرامو دښوونې خوندهسي نه وي .خو بيا هم په ۱۳۴۰ کې زموږ دملي هنر د غوړيدو لپاره يوه نوې اداره ((دښکلو هنرونو موسسه)) چې په خپل وار دډرامې ، موسيقۍ ، مجسمې جوړونې دوه کلن کورسونه پلي کوي ، جوړيږي .

په ۱۳۴۱- ۱۳۴۲ کلونو کې ددې موسسې دمشر فيض محمد خيرزاده په مشرۍ دوه نړيوال شهکارونه دتتس <u>ويلياميږ ((ښيښه يې نانځکه)) او ديو جې اونيل د((نارون په پښو کې هوس)) ننداړې ته وړاندې کيږۍ.</u>

په همدې کلونو کې زموږ دملي تياتر په تاريخ کې يوه بله نادره پيښه کيږي او هغه دلومړي ځل لپاره په کابل کې دپښتو تياتر پيلامه ده ، په ۱۳۴۲ کې دنورو ګڼو ډرامو ترڅنګ په کابل ننداره کې دقهرمان په نامه پښتو ډرامه ننداړې ته وړاندي کوي .

قهرمان چې له درې ژباړل شوې ډرامه وي ، استاد نظروف يې دلارښوونې چارې په غاړه لري ، او صايمه مقصود ، ف فضلي ، محبوب رشيدي يې غوره لوبغاړي جوړوي. داهغه ډرامه ده ،چې دوخت صدراعظم ډاکتر يوسف يې له ننداړې وروسته جوړونکي ته سل زره افغانۍ جايزه ورکوي .

په ۱۳۴۲هـ ل کال کې داستاد نظروف د روسيې دمشهور ليکوال <u>استروفسك</u>ي اثر((بې ګناه ګنهکاران)) ژباړي او د ډاير کت چارې يې هم په خپله غاړه اخلي . ترهغې چې دا دوه تنه بهرني استادان په افغانستان کې وي، دتياتر چارې خورا ښې پرمخ رواني وي ، خو کله چې دغه

سره له دې چې د استاد نظروف له تګه وروسته بیا هم زموږ دملي تیاتر دتنظیم لپاره بل استاد رحمت الله ایف کابل ته راځې خو زموږ ملي تیاتر له هغه دمه غورځیدلی وی کوم چې داستاد نطروف په وخت کې و .

رحمت الله ایف په خپل وار زیا ر باسي چې ځینې ډرامې ننداري ته چمتو کړي ، خو هلي ځلې یې هومره ښه ثمر نه ورکوي . دده په موجودیت کې ځینې ډرامې لکه : ((هغه مې پلار نه دی)) ننداري ته تیاریږي خو یوه یې هم بریالۍ او دلیدونکو زړونو ته لا ر نه مومي . دده په وخت کې تر ټولو ښه ډرامه دروسیې دکلاسیك لیکوال ګوګول مشهوره ډرامه ((مفتش)) وي چې دنندارچیانو له ښه هر کلی سره مخامخ کیږي .

ددې لپاره چې تیاتر او ډرامې بیرته خپل پخواني شان او مقام ته ورسیږي او تیاتر په ټپه نه وي دریدلی پوهنه ننداره په ښکلو هنرونو کې ادغام شوه او دواړه اداري په کابل هنري موسسه ونومول شوه خو دغې چاري هم زموږ دملي تیاتر دښه کیدو لپاره کومه ګټه ونه کړه او پایله یې ښه نه وه . ځکه ددغو دواړو ادارو ترمنځ دګډ کار روحیه ورځ په ورځ خرابیده ، له دې بابته په ۱۳۴۵ هـ ل کال کې د کابل هنري موسسه لغوه او پر ځای یې دکلتور ریاست جوړ شو .

دکلتور ریاست خپل کار له لومړي سره دتیاتر د دوه کلن کورس له جوړیدو پیلوي ، دغه کورس له خورا ډیرو مراجیعینویواځي شل تنه انتخابوي او په دووکلنوکې یی د ډرامې دهنر په ډیرو خبرو پوهوي،دکلتور دریاست په موجودیت کې سره له دې چې زموږ ملي تیاتر له خپله زوره ولیدلی وي ، خو په خپل وار دغه اداره زموږ د ډرامې په وده کې ښه برخه اخلي ، اما کله چې دغه اداره ړنګیږي زموږ په ملي ډرامې یې اغیزه خورا بده وي .

په همدې کال ۱۳۴۸ هـ ل کې زموږ د ډرامې روان کاروان په ټپه دریږي ، په ځای یې ځو خصوصي ننداري (صحنې) ښه زور اخلي

ددې کال په اوږدو کې په هیواد کې (۲۷) صحنې دفعالیت جواز ترلاسه کوي .

صحنې نه یواځې داچې دکابل ننداري هرڅه په ټپه دروي ، بلکې تاوبې هرات ، کندوزاو مزارننندارو ته هم رسي اوپه لنډه موده کې ددغو ننداروورونه هم پوري کيږي.

دکابل اوهرات ننداري دفعالیت په ټپه دریده دهیواد ډیر لوبغاړي ډایرکتران ، ډرامه لیکوونکي او د ډرامې دچارو نور تنظیموونکي اړباسي چې نورو مشاغلو ته اوړي ورکړي ، آن ځینې داسي کسان :(احمد شاه علي ، حمید جلیا . رحمت الله انصاري ، محمدي شفا) چې په بهر کې دډرامې په برخه کې له اکادمیکو زده کړو نوي راګرځیدلي وو، نه توانیږي چې زموږ دملي ډرامې دبډاینې په پروسه کې خپلې زده کړې وکاروي ، نو له بده مرغه نورو چارو او مشاغلو ته اوړه ورکوي .

خو له یو نیم کلن ځنډ وروسته چې محمود حبیبي داطلاعاتواوکلتور وزیر ټاکل کیږي .، تیاتر او موسیقۍ ته بیا ښه ناڅه پام را اړول کیږي . په همدې موخه داطلاعاتواو کلتور وزارت په چوکاټ کې دښاغلي خیال په مشرۍ دثقافت اوهنر په نامه یو نوي تشکیل جوړیږي . ددې تشکیل په هڅونه اولاړښوونه له تیاتره ګوښه شوي لوبغاړي بیرته تیاتر او ډرامې ته مخه کوي او په لنډه موده کې ګڼې بهرنۍ ډرامې په پښتو او دري ژباړي اوبیایې ننداري ته برابروي .

دهنراوثقافت اداره خپل لومړنی فعالیت په یوه هنري پروګرام چې د ((دهنر شپه)) نومیږي ، پیلوي په دغه پروګرام کې له فرانسې ژباړل شوي <u>دوه پیسه</u> ((وخت پیسي دي)) دري او <u>غاښ جوړونکی</u> ((پښتو)) ننداري ته وړاندي کوي ، له دې وروسته دروسيې دوتلي لیکوال ګوګول دمفتش ډرامه بیا له سره ښوول کیږي .داډرامه دلیدونکودشمیراوګټې (۳۵۰۰۰۰) افغانۍ له مخي ریکارډ ټینګوي .

دثقافت اوهنر بله لاسته راوړنه دخوا ښې ډرامه ده ،چې نه یواځې په کابل بلکې زینب ننداري ، بلخ،ناشر او کندز ننداري کې هم د ډرامې دمینه والو هنري تنده خړوبوي او لږه موده وروسته یې سرتاجکستان ته رسي اوهلته یې هم تاجکان په لیدو نه مړیږي .

دثقافت اوهنر دا داري یو بل ښه خدمت داهم وچې په خپل وار یې دآرډراماتیك کورس جوړکړچې دخپل موجودیت په موده کې

يې زموږ دملي ډرامې ګڼ مجرب لوبغاړي وروزل خو کله ،چې ښاغلی محمود حبيبي له وزارته لرې شي تياتر او تياتري هڅې بيرته ورو ورو په ټپه ودرول شي .

په ۱۳۵۰ کې دګلونوانسامبل په نامه يوه اداره جوړيږي چې ټوله پاملرنه موسيقۍ او اداري چارو ته رااړوي او دچارو مسوولين تياتر ته ښه پوره شا وراړوي .

په ۱۳۵۱کال کې دثقافت اوهنر اداره وويشله شي اوافغان ننداره په اطلاعاتو او کلتور وزارت کې په يو خپلواك ارګان اوړي .

دافغان ننداري خپلواکه تشکيل ددې ادارې په کار اوفعاليت ښه اثر پريباسي . افغان ننداري په لنډه موده کې ګڼې ننداري راوباسي .

دغه اداره چې مشر يې فيض محمدوي ،لومړی دسيد مقدس نګاه اثر ((کچري قروت)) ډرامه چمتو کوي ، په دې پسې خپل دويم محصول ۱۳۵۲ ((څو ك قاتل دی ؟)) ، دريم محصول ((هر څوك چې لومړي وار وګټې کورته يې وړي)) او څلورم <u>((پرجيره))</u> يو په بل پسې ننداري ته وړاندي کوي .

د ۱۳۵۲هـ ل دچنګاښ په ۲۶مه کله چې شاهي نظام ړنګ او ځای يې جمهوري نظام ونيسي ، سره له دې چې داطلاعاتواو کلتور نوی وزير پوهاند ډاکتر نوين ددي وزارت لپاره وړسړی نه و اوکومه روښانه پاليسي هم دخپل وزارت لپاره نه جوړوي ، بيا هم تياتر او تياتري هڅې نه درول کيږي.

((درې تابلو)) دجمهوريت لوموڼی ننداره ده چې له درې <u>پيسونو: وار خطا خسر د چيخوف ليکنه او درشيد پايا ژباړه</u> او ډايرکت وي ((۷۱۹) خونه او((واده جادو کوي)) جوړه وي .

لومړنۍ ډرامه دعبدالحق واله ژباړه او دويمه داستاد بيسد ليکنه او دايرکت و .

دپنځوسمې لسيزې ۱۳۵۴ هـ ل کال زموږ په ډرامه کې ترټولو ښه کال وي ، چې د ډرامو دڅومره والي (کميت) او څنګه والي (کيفيت) له کبله يې ښه کال بللي شو .

په ۱۳۵۴کې دمصردسترليکوال توفيق الحکيم د((دسولې غږ)) او مرحوم منان ملګري دوه بنې ننداري ته وړاندي شوي دي د پنځوس کلونو تر ټولوډيره مشهوره ډرامه چې دليدونکو شمير يې له(۵۱۰۰۰) خورا

د ۱۳۵۷ دثور اوومه نیټه چې د افغانستان په معاصر تاریخ کې دیوې لویې غمیزې لوی باب جوړوي ،هسي چې زموږ دوګړو په اقتصادي ،ټولنیز ،سیاسي ..... ژوند خپلې ژورې اغیزې شیندي زموږ په کلتوري بنسټونو هم خپله ژوره اغیزه شیندي ،چې زموږ دملي ډرامې مضمون تر ډیره شعاري اوسیاسي ګرځوي ، خو له دې ټولو خبرو سره، سره چارواکي د ډرامې غوړیدو ته ښه پوره پاملرنه راړوي .

له دغه بدلونه لږ څه وروسته دفرانسې دنامتو لیکوال اوژن یونسکو اثر ((نن شپه پاچا مري)) ژباړه او ډرامه کیږي، په دې پسې داعظم سیستاني ((درېیمه ضربه)) چې ښاغلي بیسد یې د ډایرکت چارې په غاړه اخلي ،همدارنګه په بل کال (۱۳۵۸) دغه ډرامې یوه په بله پسې ښوول کیږي .

دمرحوم عبدالقادر لمر(ځنځیرونه مات شول) دحمید جلیا په ډایرکت ، داعظم سیستاني
دسولې او داسدالله حبیب (خشم خلق) ......

په ۱۳۵۸ کې یوبل ښه ګام له زیاتو کلونو وروسته پورته کیږي اوهغه بیا دآرت ډراماتیك کورس جوړیدل وي .

د ۱۳۵۸ هـ ل له نیمایې وروسته ځیني مشهورو ډرامو لکه : د((بریښت ،ارباب پونتیلا او نوکریې ماتې)) دجان محمد پلارسپیدې وچاودیدې، دمولیر اجباري طبیب او دمرحوم منان ملګري سیاسي مداري هم د ډرامو دمینه والو هنري تنده ماته کړه .

په ۱۳۵۹ کې چې مرحوم حمید جلیا بیا دتیاتررئیس شي لومړنۍ هڅه یې دکوچنیانو دتیاتر جوړیدل،جوړوي .

شپیتمه لسیزه زموږ د ډرامې اوهنر دپرمختګ په پروسه کې ځانګړې ځای لري ، په همدې لسیزه کې زموږ تیاتر ددې جوګه کیږي چې لوبغاړي نه یوازې په خپل هیواد کې دهنر مینه وال په ځان رامات کړي بلکې فعالیت یې په نورو هیوادونو کې هم د خلکو پا م ځانته راګرځوي .

په ۱۳۶۴کې بیا زموږ هنري ډله په تاشکند ،ترکمنستان او مسکوکې دشب اوشلاق ، دمورحماسه ،قاعده او استثناه ډرامې نندارې ته وړاندې کوي .

په شپیتمو کلونو کې همدا شان ځینې نور نړیوال شهکارونه لکه : دجان پال سارتر ،((تور او سپین))اودبرښت ((مور))) هم ننداریې ته وړاندي شول ،چې خورا ښه هر کلی يې وشو.

په همدې لسیزه کې وه چې دلومړي ځل لپاره زموږ په ملي ټلویزیون کې دټلویزیوني تیاتر لړۍ داستاد لطیفي په اثر : (هغه مي پلار نه دی) پیل شو ، دویم ټلویزیوني تیاتر هم دښاغلي سیستاني اثر ((ځمکه ده)) .

له دې وروسته نورې ګڼې ننداريې لکه : دمرحوم منان ملګري ((کله چې مدیرموقوف شي)). او یا ((وطن اوکفن)) ....او نورې ننداريې هم وړاندي شوي ، خودنجیب الله درژیم په نړیدو زموږ ملي تیاتر نه یواځې پرله پسي څوکلونه هیڅ فعالیت ونه کړ ، بلکې دتیاتر موجوده ودانۍ هم دجګړو له امله له خاورو سره خاورې شي .